



Юрий Коков Мария Ласицкени дуняны чемпионатында хорламы бла алгышлаганды

КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** Къабарты-Малкардан айтхлыкь спортчу къзыны – **Мария Ласицкени** (Кучинаны) – дуняны женил атлетикадан чемпионатында бийикге секирни алтын майдал кытханы бла алгышлаганды. Мария къылай болуукь болур деп бизни улуу къыралыкъ киб...



даражада болганын энта да бир кере кертюзгенди. Аперим! Жюрегимден къызу алгышлайма!» - деп жазганы республиканы Башчысы Instagramда.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуну пресс-службасы.

ЧЕМПИОНАТ Айтхылы спортчубузну жетишими – тюзлюкню белгиси

Ыйх юн Лондода женил атлетикадан дуняны чемпионаты бошалганды. Атыры кенг белгилни спортчула бу эришуде 48 майдал комплект ючюн 10 кюнню ичинде куореш бардыранды. Чемпионатха 38 къыралны командады къатышхан эди. Жарысуда, россиялиле бу жол артыкъ аламант керюмюдо болдургандыла деп айтхан къыйнады. Битеу да бизни спортчуларыбыз 1 «алтын» бла 5 «кюмюш»

Камила Лицинка уа жаланда 1,99 сантиметрни алапты. Кертиси бла да, Мария чемпионаты ахыр кюнунде «алтынсыз» къалдыкъ деп турган жерлешлерине улуу сууга этгенди. Эсигизге салыйкъ, бийил къатышхан битеу эришулеринде да Ласицкени биринчиликни ычкындармаганды. Аны бу жолгу жетишими бла РФ-ни спорт, туризм эм жаш телю политика жаны бла вице-премьер Виталий Мутко, белгилни спортчула Елена Исмаилова бла Юрий Борзковский эм башчала алгышлагандыла. Виталий Мутко белгиленича, Марияны хорлаганы – тюзлюк болганыны белгиси. – Маша бла мен бек этемленеме. Бийил аныча жетишилми болгын спортчуни билмейме. Чемпионатда ол къымтай къалса бек очуу кергенди ол.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

ЭЛЬБРУССКОЕ КОЛЬЦО-2017 Жигит къаячылагы сый бериу, бийик усталыкъ кертюзтюу, аскер шуюхлукьну кючлендириу

«Эльбруское кольцо-2017» аскер эришуле бошалгандыла. Алагы Ираны, Къазахстанны, Узбекистанны, Кытайны, Мароккюну, Россия Федерацияны да жыйымдык аскер кючлерини келечилери къатышхан эдиле. Ала 3,5 километр бийликке кюзбекилометрлик жолну къыдыргандыла, сегиз тау аудухан аугандыла, жети чырандан, ю да черекден этгенди, Европаны бек бийик тауу – Эльбруска – кетюрюлгенди.



Ахыры 2-чи бетдеди.



бошдан туюлду. Ма мында 1935 жылда аскерчи къаячылан хазырлау жаны бла биринчи школ ачылгын эди. 1942 жылда Къызыл Аскерде онеки тау-марашу отряд кюралгын эди. Улуу Ата журт урушун кезиунде профессионал спортсменле-альпинистле мында, Минги тауну сыртында, аны къатында да немисли фашистлени «Эдельвейс» командасы бла къаты сермешгенди.

11 августда уа Терс-Кюл посёлкада ЦСКА-ны Таулада аскер хазырлау эмда сау къыалыгыа юйрену жаны бла арасында оюнга къууанчы халда жабыгандыла. Байрамга статс-секретарь – РФ-ни къуруулу министрени орунбасары **Николай Панков**, Къызыл Байракны орденни кавалери генерал-майор **Станислав Лаговской**, РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толук эркинликке келечисини орунбасары **Максим Владимиров**, Россияни Альпинизмден Федерациясыны вице-президенти **Иван Душарин**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед**



Ахыры 2-чи бетдеди.

«Сизни хайырыгыздан шахарларыбыз бла эллерибиз торленедиле, шендюю инфраструктура къуралады»

Юрий Коков Instagramда республиканы къурулушчулары бла ветеранларн профессионал байрамлары бла алгышлаганды. «Къабарты-Малкарны къурулуш комплексинде ишленгени къурулушчуно юню бла жюрегимден къызуу алгышлайма эмда жигер урунганыгыз, тутхан ишигизге жууалды къарганыгыз, республиканы социал-экономика айнууна ити кесек юлюш къошханыгыз ючюн жюрек ырызлагыгыз билдиреме. Сизни хайырыгыздан шахарларыбыз бла эллерибиз иги жануа торленедиле, шендюю заманга келишген инфраструктура къуралады.

Жангы телюлеге бай сынауларын, профессионал усталыкьларын, билмилерин да къызгынмай берген ветеранлагыа уа – энчи ыспас-бюсюреу. Республиканы башчылары мындан ары да къурулуш индустрияга харжаны бла да себеплик этгеней, ол андан ары айнуу ючюн тап онгла къураганлай турлукьдула.

Сизге саулыкь, насып, тынчлыкь, ырахатлыкь, жангы урунуу жетишилме тежейме!» - деп айтылады алгышлауда.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуну пресс-службасы.

КЕНГЕШ Бүзүкьлукьланы саны - кеп, тазир ючюн жыйылгын ахчаны ёлчеме ца - аз

КъМР-де «Къоркьуусузу республика» деген аппарат-программа комплексин айнытуу жаны бла ведомствола аралы иши къауумну кенгешти бардырганды. Анга республиканы Правительствоосуну Председетелини орунбасары **Владимир Болотоков**, **Транспорт эм саяз жаны бла къырал комитетни башчысы Арсен Кудоев**, министрстволаны, ведомстволаны эм район администрациялары башчылары бла келечилери да къатышхандыла. Жыйылуула бу комплексин шендюю халини, аны андан ары айнытуу амаллары, жоллада жюреуде бузукьлукьла бла байлымы болууну, аны ючюн салынган тазирлени жыйууну оюсонден селешингенди.

санда алада отну автоматика халда ёчюлтючю онглари, хауаны салкын этген, ток ёчюлсе аны бла жалчытхан оборудованысы болурга тийишлиди. Объектлени бу затла жалчытырча, докладчы айтханга кере, алай кеп ахча керекмейди, аны кесин да этмей амал жокуду. Аны юсю бла районлары администрацияларыны башчылары да оюмларын тура этгенди, тийишли

Кесини ал сёзюнде **Владимир Болотоков** талай ахшы шартла келтиргенди. Ол билдиргенича, арт юн жылны ичинде республиканы жолларында авариялада билгенини саны 37 проценте азайганды, ол санда сабиле – 78 проценте. Бийил да, бытыр бла тенгшидиргенде, осал ишлени саны ючден бирине азайганды. Аны оюмуна кере, былай иги торленуле болуруна аслам къошумчулукьну сагынылгын комплексти этгенди. Аны камераларыны хайырындан жаланда жоллада камчиликке угтай, башха жерлерде да иги кесек бузукьлукь ачыкълана барды. Муниципалитетледе бу системага къошулуукь оборудованыны орнатуу иши не халда болганыны оюсонден «Къоркьуусузу республика» учрежденилени башчысы **Рустам Кареев** билдиргенди. Ол айтханга кере, жер-жерлерде бу борча тийишликсина



Ахыры 2-чи бетдеди.



Анда жашарыкьланы битеу излемлерин жалчытырыкъ журт

Горный микрорайонда «Строй-монтаж» подряд организация да жаралуу жашуу журт суюи турады. Аны специалисти Жашуулары Марат айтханга кере, кеп фатарлы юйюно къурулуш бытыр биринчи кварталда башланганды, план бла ол келир жылны юнчюнкю кварталында хазыр болуукьду. Ол кеси да юч блокдан къуралыкъды. Эки жанындагылары – онушар къатлы болуукьдула, жарашдырыгыа болуукьдула. Арбаз эркин болуу ючюн а юйюно туюбюнде юч къатлы паркына ишлене турады. Ары битеу да 200 автомашина сыйнырыкъды, аланы жуугьган пункт да болуукьду.

Ишлене тургын юйюно керюмюдо.

ортасындагы уа беш къатлы. Объект битеу да 20 метр квадрат метр жерни тутарды. Бююнюнде аны экинчи этагы къылана турады. Фатарлары ёлчеме жюзюден башлап 450 квадрат метрге дери жетерикди. Аланы илери кеслери суюенча Хар блокда да экишар лифт орнатыр умут барды. Биринчи этажда уа адамлагыа таллыкьга тюклене, спортзал, ресторани, кафеде, быстыр жуугьган жер эки башха затла орналыкъдыла. Межаны эки башында уа эки бассейн къуралыкъды. Адамла оююсле апа-

ны башха затла торлендирюге амал болуукьду. Арбазда сабиле ойнарча жерле, солукь парк эмда башха затла ишлерге умут барды. Юйюно къоркьуусулуугьун жалчытыгыа да улуу магьнана берилди, тегеректе-башха консьержле, къалауура къз-къулакь болуукьдула. Быйландан узакь болмай 32-чи номери орта школ, сабий сад, КъМКАУ, СКГИИ, эм социал магьналы башха объекте да орналадыла. Саулай алып айтханда, объект шендюю излемлеге харжаны бла да толусунай келиширди. – Объект курорт тийреде, хауа таза болгын жерде орналыды, терезелеринден аа демениги таула жууукьдан керюнедиле. Юй адам ырахатлыкь тапхан жердеди. Биз да анга себеплик этер акылда, жашагыа бираз ырахатлыкь эм къууанч къошаргыа итинбиз, – дейди Жашуу улу.



КЪУРАДЛАНЫ Сулейман.

Жазылыу ЭНТА ОНГ БАРДЫ Багылы шуюхла! Сиз 28 августха дери «Заманга» Жазылсагыз, ана тилхизиде чыкъгын газетини биринчи сентябрьден ала башларыгыз. Шёрт айга жазылыуну багыасы – 543 сом 40 капекди. Бизни гилексиз – 51532

Эссе тутуу

Мокьваланы Тенгизни жашы Аллахберди уруш алды жылда, андан сора да, игилени арсында аты айтылган таулардан бири болуп калды. Педагогика жагы билим алганланы кебюсю аны окугун жылларында таныгандыла. Ала усталары назмула, хапарла жазуучун суюк эсегериде.

Ол Кышахтауда тууганды. Оналдыжылык жашкылрай 1937 жылда педагогика рафакта кирит, оч жылдан уруну ж



басмалана башлагандыла. Биринчи энци назму китабы өз «Кюнню жагыгы» деген аты бла 1963 жылда чыкканды. Анда, ызьндан келген «Тууган жерим суратла» деген жыйымдыгында да пост заманыны жырны айтады.

Тематика жагы бла беллеменегенилге, Аллахбердини чыгармаларында не да барды — аруу табылган, сезимли, жамгы жашууу курай турган адам, кынатлы илхам, ийман — бары да инсанны адам этген затла.

Аты игилек бла айтылганлай турады

Ол кезиню жазуучулары жагы жашууун мактау идеологияны алгандыла негерге, анга кулукк этгендиле. Мокьа уунун да бардыла алай Ленинге, Октябрьге ырызлык назмулары. Болсада ала көп тойлойдле.

Преган тизгилерин суюк окуйсиз, алаа көп тюрлю жангы сурат кересе. Суратла маадара излуде, табыда автор керти да хуерин кергозведи. Бир назму тарихны мууру сакланда келген Днепрни жагысында өсгөн жеуде, бирсинде уа «булунту чакачкы кыйыры» илинеди да, таулада өсгөн терекке (баам, назы), ол аруу акъ жыйрыкчыгын жыртып, жийилди, жууру болуу.

белгилене турганыча, эжуилю жырладыла: «Жашына, мени Малдырарым», «Кызыны жыр». «Жир...

Ой, жигит жашла,
Ой, аруу кышга,
Бюгюн тобулгенбиж
тойда.

Женгил төпейбиж,
Жырлайбиз жырла,
Ой, маржа, эжику,
орайда!

Энди кюбузучу,
Аруу Фатимат,
Кюбузуун согьады.
Бир бек аламант,
Төпейди Кынамат!
Ол тойга болганды
кыстау.

Назмуларым — кызым,
Жазым,
Черегим, наратым, назым,
Жерим, жаз куноом,
Ауазым...

журтуна кыайтып, Нальниче педагогика училищени директору орунбасары, 9-чу, 12-чю школланы директору, Усталарны билмилерин көпторгон институту география кабинети маматасы болуп да ишлегенди. Бакуда «Тууган жерин билдируде окуучула бла классдан тышында кертууну сыйлапты ишчи кырууну бир кылуу формалары бла амаларын деген темага кандидат диссертациясын да кыруурлаганды.

Мен эндиге дери таман жашуучу, аз билген назмуучу устанын кит гитче киталчык саклаган ауазына тынгыйламы, аны жарык андан болганы илгамини сордогону турады — поэзия ол затны буюкдуурайды, бирле сунганда, аз да, көп да эмтейди. Алай а не кыздар зат сыйнады былга!

Назмуларым — элим,
Көгюм,
Жашауум, кыуанчым,
Кыайгыым,
Көл айланым, көп жер керюм,
Хар кыайда таулай кыалдым!

Е ир тюрлю кетеди, башкасы кетеди. Илхам жуудуу бетлерин жарыткан назмуучула уа кеткенде да, жер юсюнде суюмекликерин кыюурда. Баам, аны аз болганын, барыгыз да жетеменни ангалып.

Аперим сизге,
Ахшы адамла!
Аперим сизге,
Жашил талагал!
Аперим санга,
Аламант жерим,
Тауда орналган!
Огурулу элим! — дейди узак бийигенден озган емюрню ахшыларынды бири Мокьваланы Аллахберди.

1958 жылда уа, Ата журтуна кыайтып, Нальниче педагогика училищени директору орунбасары, 9-чу, 12-чю школланы директору, Усталарны билмилерин көпторгон институту география кабинетини маматасы болуп да ишлегенди. Бакуда «Тууган жерин билдируде окуучула бла классдан тышында кертууну сыйлапты ишчи кырууну бир кылуу формалары бла амаларын деген темага кандидат диссертациясын да кыруурлаганды.

Ана «РСФСР-ни школуны кыайтып устанын» сыйлапты аркылы кырууну отлоричини» деген даражалы ата аталгандыла.

Таулауа сюрюнден кыайтып келген кезиуде жазуу ишчи кыолгалагына асман эдиле. Ала жорекерине сыйлапты маууну кырууну жазуусулемилерин да кыагытча ышанкандыла. Тамакан оу чакыда республиканы газеттеринде, «Шүөлүк» альманахында да Мокьваланы Аллахбердини ишлери

этегинде уа ол поэзияны жылыуу жел урууну хорлаганын севеди.

Таугьа кыарап, назму жаздым,
Назмуларым — кызым,
Жазым,
Черегим, наратым, назым,
Жерим, жаз куноом,
Ауазым...

Башка поэтикача, Мокьваланы Аллахбердини табууда автор керти да хуерин кергозведи. Бир назму тарихны мууру сакланда келген Днепрни жагысында өсгөн жеуде, бирсинде уа «булунту чакачкы кыйыры» илинеди да, таулада өсгөн терекке (баам, назы), ол аруу акъ жыйрыкчыгын жыртып, жийилди, жууру болуу.

Бирини булунтуга а бийик кырабет кыанын башына кюнуп, аны кыуандын барды — ол кесин жангы бек кийген сунады. «Олия пайтонун чархы» дунияны горголетеди, ызы бла кышына бла жазы айыргазан ачына жууру жуады. Аны бла бирге келген жазда «кырайгыча да, сабилеге ушай, учуп, таулу юйгеле киредиле».

К аысы суратын аласан, да, келюнге бир жангы тазалык керсе андан. Назмула мектептин кесини солунун кыайтарды. Сөз ючюн, кесини былай чыммак чакгыбанын сыйр этип сөөледи балли төрөк. Ол авторну жайылпты сабилегине ушайды. Шаудан чыккан жангы бири тюрлю кыбууларыны таушулары келеди. Бахсан тарда таулу жангы юйюню терезесинден кыараган лирика жигит аны Третьякову галереясына ушатады. Машук тауну

СЫНАУ

Сингапур Жер юсюнде бек тынчкылык эмда таза сахар кыалай бла болганды

Мындан 40 жыл алгьа Юг-Восток Азияны бу кыраланы ормалары батамкьа батканлай тургандыла. Энди уа, асыры тазодон, жалтыраган окьуна этедиле. Жуупка картку кыталынганын хайрындон алаа наркотикике сактайддыла, аманлыкчылык да жоксун орунудурады. Андан РФ юкю алырча затла уа барымдыла?

Мен бу жерин бизнесмен бла — Чанг бла — башы ачык ашханада олутуру ушак этемде. Сингапурда болуму юсюндон айта, ол тотюноно аймак буюктулатды, ичмилеи кыалганланы уа биргесине келтирген темир орнучукъа салады.

Ушакъабызны ахырында бизнесмен жууккадагы урнагьа теберийди — анга уа бир жюз метр болуп — сора тотюн кесекерени ары атады. «Киркилчигин орманда атуу кыоганнга таар салында — бу жерин ахча бла 500 доллар (21,5 минг сом, Акт.), дегенди Чанг». Билемисиз, гитчелериде ден окьуна керкет кыагыны кыайды болса атып кыоганн кылыгымы болмаганды. Алай этемде, олсакьат таар тюрлелиригенир билгениме. Бугьагыда уа хар жерде да видеокамерла салынылдыла».

Керти окьуна, Сингапурну жауу жоллары шаарны ара кыгыны тазодон да муздейде тазайды. Чанг былай хапарлайды: мындан оч ай алгьа аны 18-жыллык жашы эрттегилик мекьяны кырайгысында сурат ишледиле. Сюд, аны терсеп, тюрөгө деп алай оуноу чыгарганды. «Не

деисе?!» — «Суюскан ийнан, суюскан кюй, аны жамьагьа жерине таяк бла оч керде ургандыла. Аны бла да кыалай, ол бир выйкьын тормедде турганды. Бизде тюрөгө бла жуупка тартуу адегиле».

Жырламагыз, ашпатамгыз

«Мында втрюкорге деп сөзд этинуно кетарип акълыжюк деп ангалыда дь екюн Виктор Пи Хонг: «Правительствода да Евроосоз, АБШ анга кыалай кыараганынур эсине да алмайды. Адам наркотикиле көп санда чекден втрюре эсе неда ала бла сатуу эте эсе — аны асмакьага асаргьа тийишдиди. 2002 жылда Чанг аргополгодо 22-жыллык австралиячыны тутканды. Ол биргесине 400 минг юкюан эттип бара эди. Австралия премьерери аны жаклыгьа куорешгенди, санкцияла бла кыоркутуп. Халкыла аралы право кырууучула, Папа Римский окьуна кыошулган эдиле. Амант жашы амант кыомайгандыла. Андан берди — наркотикике ташыгыла бизни кыралга бурунларын сукъма тында. Сингапурда законлага барыса да бирча таябынгыра борчуларда. Сен миллионермисе, вице-премьердисе, белгили артистмисе неда Евразияндансыз — баша тюрюйдю. Акыры бирди — наркотикике жашыны таядыды эсе сенде, асмакьага асылгысы».

Сингапур ормаларында айлансанг, эсгерти жуаулыгы хар атламдар тобюисе. Бу шахарда таммаларга керек болгон не кыздар

жорукъ барды деп, сейрге кылааса. Сөз ючюн, чайнауучу чыайр жаланда аптекалада сатылыгы керекди. Аны кесин да жаланда врачны эркинлиги бла (1) сатып алыргы болупкъдуу. Туристде көрөле, сыйырып кыоорык тюрюшюлө, алай чыайрыны метрдода бир затха жабышдыр да олсакьат деп сатып салгычыла — бу жерли долларла бла бир минг (43 минг сом).

Терт кюнню ичинде «Киркилчигини кыайда болса атханма» деген жазылары болгон акъ табличкала бююларынды тагыланган эки адамды тюрөгөндиме. Тюрюк кыайрыны урундон тышына атханга, таар салынгандан сора да, арбазла сыйырык, паркланы бла суу бююланы тазаларга жиберирге болупкъдуула. Акъ жолда кесинден сора сууну жибермей кюйюнгө б минг сом тейдеди, жашуу юйюнгө лифтинде тапысы зат эгерге куорешсен, олсакьат эшикке бетигеидиле эмда полицияга белги бериледи.

Кыужур законланы араларында орманда кюгорюнчюлени аштыргьа, жырларга эркин этемгенлери боу.

Юйде битимлеге сууну көп кыаргьа да жарамды, ургуйлай жыйылардада болуу. Стдан сакьаплар ючюн тотюн ичгендеге метргоа замкалканлы втрюдюрге эркин этмедиле. Аны ючюн да 5 минг сингапур доллар тейленеди (215 минг сом). Кысыксы, не беки измалмы болуп куорешсент да, бир буюккылык этмей кыоорык тюрюисе, деп келеди кюнонге.

Ахьры 4-чо бетдеди.

БАШЛАМЧЫЛЫК

Китапна иелерин табамдыла

КыМР-де Китапны союгенлеи биригуюно башламчылыкы бла Нальниче Культура эм солуу паркта буюккорсоку деп шакафчы орнатылганы окъ жыл озганды. Ари библиотекасындан ким суюсде китап келтирди неда андан жаратканын алады. Биринчи кюнде окуна биз сейр флэшобу, тап кыруурлаган эшичини шагалтары болгун эдик. Ол затла барыса да китап окургьа чакыруу бла хазырлангандыла.

Юч жылы ичинде сартынылган жерге терт мингден асман издание келтирилгенди. Эм ал

гы биригуюно башчысы Наталья Шинкарева кыалай бир китап жыйынганын санаргьа да жешиип турганды. Артда, алыны саны терт мингден атлагандан сора уа, терегуу бла куорешир керекиси окуна болмай кыалганды.

Сунмай турганлай биринчиге кыатгында дагыда акъ шакафчы орнаткандыла. Наталы Петрова уа ала акиси да бирге угьай, баша-баша жердеде суюселеле тюр болупкъуде деген акылын билдиреди. Ызы бла жангысы паркта эски телсепу майданга жууукъга кетерилгенди.

Бу колледже биз МВД-ны ветераны милицияны отставкадагы подполковники, адабияты союген инсан Жабобаны Жабриил бла бирге ары элли чаклы бир китап элгенби. Кертисин айтсам, алыны санай да турмагьабыз. Эки уллу сумкагьа жыйгьабыз.

Жабриил Солтанович бла былай ациянаны көп кере бардыганбыз. Ол кесини эски библиотекасындан Черек району школларына жоден асман китап сауугьалаганды. Экибиз бирге уа «Грушевая роца» санаторийге иги кесек издание бергенбиз. Сабийге ол

уллу кыуачун эди, нек дегене биз ары алагы сыйир болупкъу литератраны асман келтиргенибиз.

Жабуулу сагынгылган районда ич ишлени органишадисыне маматалык этедиси. Ол жаш тюрюню патриот ниетде юйретууге, социал болушукъу берууге кыайгырганлай турады. Китале бла акция да аны огурлуу башламчылыкларындан барды. Окугьуу, багылауу жолдаш!

Алена ЧЕРНОВА,
КыМР-де МВД-ны тарыхчы музейини башчысы.

Профессионалла

«Сабийни кесини борчунууу жууаплылыгыгьын сезерге юйретирге керекки»

Жашуу кюнден-кюнге тюрлене берганы бла кыайсы сферада анга жанкыгылыкны кийирюню излейди. Бюгюнколдө сабий есдерюне алыны окутуууу бла байламьагына артыкьа да уллу эс бурдула. Садишке жюрюген балаларын школга хазырлагьандан кем кыайгырмайдыла. Бу болум бла бетденбетте тобогенле аны кыалайлыгын, айхайд да, биледиле.

Янкойда башланган классаны устаны, Гергюкьоланы Танзылгьа тобей, бу затланы юсерпирден ушакъ этгенбиз.

«Танзильа, бюгюнколдө, көпле садишке, школгагьа ишлерге барырга артык тартылмаган кюнде сени бу жолуу сайлаганьне не бла байламьа болганды?»

«Сабийлене союгенликке, устан болупкъуда деп мен заманда сакьышланмаганмы. Дизайнер-модельер усталык эди жаланда акылмында.

Юйде жашкычына бла кызыкчыны бир школдан башкыааса кючюрюрге тошкенде, ол окуу учурдуньны маматасы да соргьа эди сен кесинг а педагог тюрюшюлө деп. Ала Янкойнун мектебине жюрюп башлагьанларында, мында ол замандарды директор Габоланы Мухарбий да мени устан сунганд эди. Нек дегене кесим да бу эли школун таусакхана. Алыны кюлунда окугьанын себелли, кыалай эсе да, бу сферада ишлер хунерим болганын эсlegen эдиле.

Андан сора да, Жолбагьаны Лидза Шаралеченгага ыразаганмы. Ол да бек келденденден мени бу усталыкыны сайларьма. Алай бла, кюлуанда сабиле да гитчелей, киргенме КыМКУ-ну педагогика институту школга дери эм башланган билим берууу бөлүмюне. Анда окуу турганлай келгениме Янкойгьа гитчелю классаны устаны болуп. Педагог жолуунда башлагьан кезиуде методика башча жагы бла болупун, мени юйреткенчип, билгенлерини кыызганмагьанланы барысына да сау болупкъу дерге суюе.

«Сен сабийлене школга хазырлагьан арада да ишлейсе. Аны магьанасы недеди, ата-аналагьа, балааларга ол кыалай болушукъ береди?»

«Аны тег кызым бла бирге кыурагьанбыз. Ол иги кесек заманы Италияда жашап, анда орог тилге, математикагьа да юйреткенди. Аны Усталарны устанындон встарюген институтуа көрген эдим биринчи керде. Менден көп билгенин ангалыганымдан сора тамышыргьа суйогениме.

Билемисиз, кыатгында окуучулу, акылыны адам болса, сен дан андан юйренесе, сорууларыгьа жууула да табаса. Бюгюнколдө жибериле гитчелли болуп ишлей, сабилеге ата-аналагьа да болушубуз. Кичикчине бир сау кюнонге угьай, бир-эки сагыхта келтирирге да жарайды. Юйде алагьа кыуар адамлары болмагьанлагьа алай бла онг этебиз. Школга барлыкчкычкылыны уа кыуаумлагьа юлөшип, дерслени алай кыурайбыз. Башланган классда окугьанчылыкгьа уа энци кыайгырайбыз.

«Ушакъабызын алында диялайнер-модельер усталыкыны юсюндон сагынганды. Ол затха тартылганын а бу ишинде санга жараймыды?»

«Жарамай! Бюгюнколдө сабийлене юкюлчүриге бютюн эс зат этерге юйретууге бютюн эс

бурулады. Аны себелли ол жагы бла хунерим уллу болушукъдуу. Кесим болган жюндөн суратла да ишлейме. Андан сора да, пластиникни, тузлу тылыны да кыайрылама. Чыгармаларындан кыруурлаган керюм жуукъ заманда КыМКУ-да ачылыпкъды.

«Кыалай программаны сайлагьа?»

«Аны себелли ол жагы бла хунерим уллу болушукъдуу. Кесим болган жюндөн суратла да ишлейме. Андан сора да, пластиникни, тузлу тылыны да кыайрылама. Чыгармаларындан кыруурлаган керюм жуукъ заманда КыМКУ-да ачылыпкъды.

«Кыалай программаны сайлагьа?»

«Аны себелли ол жагы бла хунерим уллу болушукъдуу. Кесим болган жюндөн суратла да ишлейме. Андан сора да, пластиникни, тузлу тылыны да кыайрылама. Чыгармаларындан кыруурлаган керюм жуукъ заманда КыМКУ-да ачылыпкъды.

ансыз?»

«Биз «Школа России» бла ишлейбиз. Ол Совет Союзну заманындагы программага бек келишеди, кеси да школга дери, башланган орта, тамата классда билим берууге жарашдырылганды. ФОГС-ланы бюгюнколдө излемлери не да келишеди.

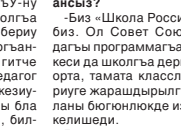
Бу программанан энциликлери да аспамдыла. Сөз ючюн, анда тенглеринден артык кыалып окугьанчылык алыны терт жетерча себептикке асман эс бурдулады. Андан сора да, ол биринчи класска алыкьа окуу билмей келгендеди.

«Бюгюнколдө ата-анала сабийлерине школга дери билим берген учурдуньны, мектепни биринчи устаны окуна сайлагьанлары белгилди, аны жашыгер керекиси да болмаз. Алай, жасыргьа, педагога кесирини классларына садишке жюрюмекчелени алырга суйогеним юлгюленди да билебиз. Аны юсюндөн сени да болура оомаларын?»

«Кертиди, устала да баша-башхадыйла. Алыны бирлери сеюдиле кичикчиле школга окуу-жазы билмей келебиз, башклары уа — угьай. Сөз ючюн, бир класска эсе сабийни олутуркан школаны билеме. Педагог не бек сыналы болса да, алай болумду жунуурдукьуу. Жыйрмакден кебюсү артыкды деп сунуам. Нек дегене 40 минутну ичинде анга окуучу бирер соруу окуна берсе да, дерс таусулуп кыалгычы. Устан, не бек суюсде да, алыны хар бирини чакъыгыртырга онг зарбарьа тюрюйдю.

«Юйде бизни тюрюню окуна аламык. Классыбызда садишке жюрюгенле жокьун орунунда эдиле. Бюгюнколдө уа ата-анала, алгыныча, балааланы мектепге кесирини хазырлайлыкьымыдыла?»

«Угьай деп айталыкьама. Нек? Билемисиз, ала баша тюрюю юйре-



«Билемисиз, бир-бир ата-анала сабий этерик жумушун да кеслери тамамлап, аны теребинде сары бек керешедиле. Сөз ючюн, школчу портфельин жыйалык тюрюшюлөдө? Эсиме салгыгьыз да, ол аны этерикди.

Сора дагыда юйге берилген дерслени кеслери тамамлап, алыны уа жашларына-кыяларына дерстерлерине керюгөрчюлене бардыла. Не ангалыркыгьа ала алай агьа! Жаланда ахшы белли алыр чукьуу андан не хайыр. Сабийге аны бююнча салынган борчуну жууаптылыкьыны сезерге юйретсизгь, андан тюрюю жокьду. Алай болса, ол жашуудан кыайналган да этерик тюрюйдю.

Энди киталпаны школлада бере башлагьанларын ахшы шартха санайма. Сора, билемисиз, бюгюнколдө окуучуноу оймалап, сагыш эте билиуюне, билими кесини алыны элгерге тошюноуюне эс бурулганын ушакьамагьанлы тутады.

«Кыуаууртени ахшыгыгьындан кесинг наспыны анаса. Юйде уа кыалай юйретесе сабийлене?»

«Ала кичикчиле болганды, дерслерине ангалымаган затларына тюрюелерге болушкхана. Арта уа кеслери тергеде юйретгенме. Билими болгун — ол кючлюдо. Алагьа аны атыгыратыла керекди. Сора хар заманда да кесигизден көп билгенле бла шукулукь жюрюктоюз дейме.

Жангыламга болмайды. Аны ючюн урушургьа угьай, экинчи абынмазына тошюндюруге тийишдиди. Азиза суратланы аруу ишлейди, жыргьа да барды хунери. Устан болуп, бу затлагьа сабийлене да юйретирге суюди. Марат а атыныч класска барлыкчкыла. Аны уа кюлуууууууу ишлерге улутууууууу инженер-робототехник болушкьа мурагы.

Жаш кичикч кезинюнде бирси дерслен алыч болгоньыгыкьа, кесип окургьа уа суйюй эди. Сен кесинг жараткан усталыкыла ишлер ючюн, билемисе, кыалай экзамени берирге керекди деп, аны бла ушакъ этемде, Интернет не да кергозтемде. Ма оу кюндөн берип тилге, адабиятка да сейри ачыгырганды.

Хар сабий — ол энци дуньдады, аны тамблагьа коно, кыалай инсан болуп эсери уа бизге, таматалагьа, кереди.

Ушакьыны МОКВАЛЫ Зуура бардырганды. Суратын ХОПАЛАНЫ Марзия алгьанды.

«Мен эндиге дери таман жашуучу, аз билген назмуучу устанын кит гитчелю киталчык саклаган ауазына тынгыйламы, аны жарык андан болганы илгамини сордогону турады — поэзия ол затны буюкдуурайды, бирле сунганда, аз да, көп да эмтейди. Алай а не кыздар зат сыйнады былга!»

«Сабийлене союгенликке, устан болупкъуда деп мен заманда сакьышланмаганмы. Дизайнер-модельер усталык эди жаланда акылмында.

Юйде жашкычына бла кызыкчыны бир школдан башкыааса кючюрюрге тошкенде, ол окуу учурдуньны маматасы да соргьа эди сен кесинг а педагог тюрюшюлө деп. Ала Янкойнун мектебине жюрюп башлагьанларында, мында ол замандарды директор Габоланы Мухарбий да мени устан сунганд эди. Нек дегене кесим да бу эли школун таусакхана. Алыны кюлунда окугьанын себелли, кыалай эсе да, бу сферада ишлер хунерим болганын эсlegen эдиле.

Андан сора да, Жолбагьаны Лидза Шаралеченгага ыразаганмы. Ол да бек келденденден мени бу усталыкыны сайларьма. Алай бла, кюлуанда сабиле да гитчелей, киргенме КыМКУ-ну педагогика институту школга дери эм башланган билим берууу бөлүмюне. Анда окуу турганлай келгениме Янкойгьа гитчелю классаны устаны болуп. Педагог жолуунда башлагьан кезиуде методика башча жагы бла болупун, мени юйреткенчип, билгенлерини кыызганмагьанланы барысына да сау болупкъу дерге суюе.

«Сен сабийлене школга хазырлагьан арада да ишлейсе. Аны магьанасы недеди, ата-аналагьа, балааларга ол кыалай болушукъ береди?»

«Аны тег кызым бла бирге кыурагьанбыз. Ол иги кесек заманы Италияда жашап, анда орог тилге, математикагьа да юйреткенди. Аны Усталарны устанындон встарюген институтуа көрген эдим биринчи керде. Менден көп билгенин ангалыганымдан сора тамышыргьа суйогениме.

Билемисиз, кыатгында окуучулу, акылыны адам болса, сен дан андан юйренесе, сорууларыгьа жууула да табаса. Бюгюнколдө жибериле гитчелли болуп ишлей, сабилеге ата-аналагьа да болушубуз. Кичикчине бир сау кюнонге угьай, бир-эки сагыхта келтирирге да жарайды. Юйде алагьа кыуар адамлары болмагьанлагьа алай бла онг этебиз. Школга барлыкчкычкылыны уа кыуаумлагьа юлөшип, дерслени алай кыурайбыз. Башланган классда окугьанчылыкгьа уа энци кыайгырайбыз.

«Ушакъабызын алында диялайнер-модельер усталыкыны юсюндон сагынганды. Ол затха тартылганын а бу ишинде санга жараймыды?»

«Жарамай! Бюгюнколдө сабийлене юкюлчүриге бютюн эс зат этерге юйретууге бютюн эс

